

Nr. 08 // 2019

Prosa bladet

De it-professionelles fagblad

Stort interview med Richard Stallman:

“Vi veksler frihed for bekvemmelighed” [s.26]

Tema: Sådan håndterer du stress [s.18-23]

Sikker kode skal stoppe cybervåben [s.10]

PROSA

Af Niels Bertelsen
Forbundsformand
[nib@prosa.dk]

Giv plads til de unge it-professionelle

PROSA er ikke bare et forbund for it-professionelle, men et forbund af it-professionelle. Det er aktive medlemmer, der lægger den it-politiske linje og styrer og udvikler PROSA som faglig organisation. Derfor glædede det mig at læse disse linjer fra et ungt PROSA-medlem i artiklen på side 12 og 13 i nærværende blad:

"Jeg blev selv aktiv i PROSA/STUD til et træf. Det var god stil, at alt var planlagt af frivillige – så jeg stillede op til bestyrelsen. Lige nu er jeg med til at arrangere mit femte træf, og vi arbejder med open source og automatisering som to sideløbende temaer. Træffet er for alle it-studerende, og vi vil gerne have en masse forskellige med."

PROSA er båret af aktivister, og det forudsætter en aktiv medlemskare, der både er bredt it-fagligt og aldersmæssigt funderet. Derfor skal vi inddrage de nye generationer af aktive it-folk i arbejdet med at udvikle PROSA. Snart begynder en stor gruppe unge på uddannelser,

der er det første skridt mod et arbejdsliv og en faglighed som it-professionelle. PROSAs lokalafdeling for studerende, PROSA/STUD, varetager den første kontakt til disse potentielle PROSA-medlemmer. Det bliver gjort dygtigt og aktivt gennem både frivillige aktive og deltidsansatte organisatorer på uddannelsesstederne, hvor der landet over arrangeres faglige, sociale og politiske aktiviteter, holdes kurser og oprettes studieforeninger for it-studerende på tværs af uddannelser. Det er vigtigt arbejde, for hvis PROSA fortsat skal være en organisation, hvor akti-

ve medlemmer sætter retningen, så skal det være meget klart for unge potentielle medlemmer, hvorfor PROSA er relevant for dem. Og det lader det til at være. Optaget af studerende medlemmer er steget godt 27 procent fra studiestarten i 2017 til studiestarten i 2018, når vi ser på nye studerende medlemmer, der melder sig ind i perioden fra 1. juli til året ud.

Men der skal også være plads til de unge på de interne linjer. Arbejdet i PROSA sker gennem politiske udvalg, og her er alderen lidt i den høje ende. Det er et stort aktiv

at have udvalgsmedlemmer med politisk erfaring og historisk viden, men det kan også give en slagside, da det kan gøre debatterne indforståede og gøre vejen for nye idéer lidt tung. Der har endda været situationer, hvor unge ikke følte sig vel modtaget i udvalgsarbejdet. Og det går bare ikke.

Derfor skal der i dette Synspunkt lyde et velkommen til de nye it-stu-

derende: Tal med PROSAs repræsentanter på jeres uddannelsessteder, kom til oplæg og kurser, og sæt jer ind i, hvad PROSA kan gøre for jer i jeres uddannelsesetid og senere i jeres arbejdsliv. Og samtidig en opfordring til de etablerede aktive i PROSA om at tage godt mod de unge og give dem plads, når de kommer på banen med ny energi og nye idéer. En medlemsorganisation skal afspejle alle medlemmer, for kun med den udvikling kan PROSA fortsat være det naturlige valg for alle, der har it som deres faglige omdrejningspunkt.

“En medlemsorganisation skal afspejle alle medlemmer”

Prosabladet: Adresse: Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V, tlf.: 33 36 41 41, prosabladet@prosa.dk › **Redaktion:** Ansvarshavende redaktør: Ole Hoff-Lund [ohl@prosa.dk] › journalist Stine Nysten [sny@prosa.dk] › korrekturlæser Ulla Kaas › **Udkommer:** En gang hver måned undtagen i juli › **Næste gang:** 9. september › **Deadline for debatindlæg:** 15. august › Indlæg vil blive redigeret efter retningslinjer vedtaget af redaktionen. Disse retningslinjer kan læses på prosa.dk › Indlæg, der fremføres i signerede artikler, er ikke nødvendigvis dækkende for redaktionens opfattelse › Synspunkt på side 2 stilles til rådighed for Hovedbestyrelsen › Prosabladet modtager gerne tip fra læserne på redaktion@prosa.dk › **Redaktionsudvalg:** Michael Harly (formand), Christian A. Christensen, Kristina Jakobsen, Peter Ussing og Kenneth Arbjerg [redaktionsudvalg@prosa.dk] › **Annancer:** DG Media a/s, tlf.: 70 27 11 55, epost@dgmedia.dk › **Design og grafisk produktion:** vahle+nikolaisen › **Forsidefoto:** Lizette Kabré

“Vi lever i en verden, der er bygget af koder, og hvor programmørerne er dem, der bygger”

Clive Thompson, amerikansk teknologiskribent og forfatter

Se alle tidligere
blade på prosa.dk

DATAETIK

Dataetik handler om hverdagens dilemmaer ... 06

PROSA satte via en række dilemmaer den dateetiske debat på dagsordenen, da der var folkemøde på Bornholm.

CYBERVÅBEN

Sikker kode skal stoppe cybervåben ... 10

Potente cybervåben udviklet af efterretningstjenester kan lamme vigtig infrastruktur, når de falder i hænderne på hackere. Prosabladet har spurgt eksperter, hvad der kan gøres for at undgå det.

IT-STUDERENDE

PROSA/STUD: Kom og vær med ... 12

Har du lyst til at arrangere faglige, sociale og politiske aktiviteter? Så spring ud i det sammen med dem, der udgør det unge aktive fællesskab i PROSA.

PROGRAMMERING

Målet er en mere effektiv verden ... 14

Programmører har en bestemt opfattelse af virkeligheden, hvilket påvirker selve samfundsudviklingen, mener teknologiskribenten Clive Thompson, der har udgivet en bog om netop programmører.

ARBEJDSMILJØ

Tema: Søg hjælp, hvis du er stressramt ... 18

Det er afgørende for både helbred og job, at du får hjælp tidligt i forløbet, hvis du rammes af stress.

DATABESKYTTELSE

Er fremtiden persondatafri? ... 24

Danmark har fået en ny styrelse. Anders Kjærulff er en af kræfterne bag Analogiseringsstyrelsen, og han forklarer i dette indlæg, hvorfor vi i alverden skal have sådan en.

SOFTWARE

"Vi ofrer vores frihed på bekvemmelighedens alter" ... 26

Prosabladet har mødt grundlæggeren af GNU-projektet, Richard Stallman. Og han kommer med en kraftig kritik af, at mange i stigende grad ofrer deres frihed for at få bekvemmelighed.

AKTIVITETER

Kurser og foredrag ... 37

Få en introduktion til DevOps, kom godt i gang med LinkedIn, lær Photoshop eller Get started with Docker.

12

14

18

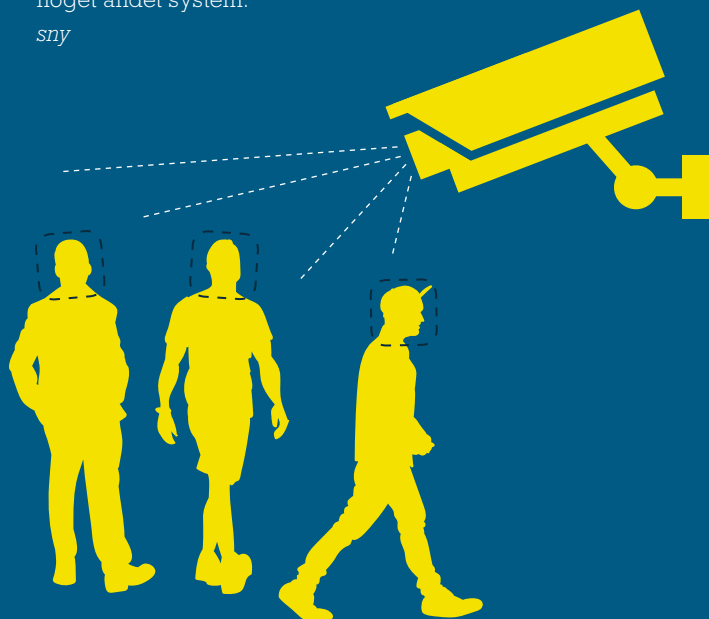
26

Fodboldbøller skal findes med ansigtsgenkendelse

Datatilsynet har givet Brøndby IF tilladelse til at bruge automatisk ansigtsgenkendelse til at holde karantæneramte fodboldfans ude af stadion. Det er første gang, at Datatilsynet har givet lov til, at en privat virksomhed benytter den slags overvågningsteknologi, skriver Berlingske Tidende. Det nye system, der er installeret i samarbejde med Panasonic, henter data fra fodboldklubbens karantæneliste, som er lagret på en intern server, der ifølge Brøndby IF hverken er koblet til internettet eller noget andet system.

sny

”Det virker mærkeligt, at de skal undersøge sig selv. Jeg tror, at vi kunne få mere ud af en uvildig undersøgelse lavet af nogle andre end politiet selv”

Rosa Lund, retsordfører for Enhedslisten, om det faktum, at det er Rigspolitiet, der skal gennemgå 10.000 retssager, efter det er kommet frem, at der har været en fejl i det program, som politiet bruger til at behandle data om borgernes færden og mobilaktivitet fra teleselskaberne.

300

Så mange administrative medarbejdere i Odsherred kommune kan fra 1. september holde fri hver fredag, når kommunen som den første i landet indfører en fire-dages arbejdsuge.

Djøf sløjfer AI-system

Fagforeningen Djøf har ifølge Version2 opgivet en kontrakt på et AI-system, der skulle have givet fagforeningen et hurtigt og intelligent overblik over medlemmernes kontrakter. Systemet skulle scanne en ny ansættelseskontrakt fra en bestemt virksomhed og så automatisk sammenligne den med tidligere kontrakter fra samme sted og industrien generelt, for at se om noget i den nye kontrakt skulle adskille sig fra tidligere kontrakter. Herefter skulle systemet via medlemsdata så som uddannelse, geografi og anciennitet tjekke Djøfs lønstatistik og finde det bedste lønbud for den pågældende stilling, skriver Version2.

sny

Bitcoin er en kæmpe klimasynder

Bitcoin udleder mere CO₂ end lande som Estland, Kroatien og Jordan. Det fremgår af et tysk studie, der blev offentliggjort i juni. Forskere har ifølge DR regnet ud, at computere, der genererer bitcoins, bruger en mængde strøm, der svarer til udledningen af mellem 22 og 22,9 millioner ton CO₂ årligt. Den tyske undersøgelse har brugt oplysninger fra de producenter, der leverer hardware til at generere bitcoin, til at udregne strømforbruget.

sny

SUPERUSERS

AZURE

KURSER

Azure Administrator

AZ-103

En Azure Administrator er ansvarlig for implementering, overvågning og vedligeholdelse af Microsoft Azure-løsninger, herunder større tjenester relateret til beregning, lagring, netværk og sikkerhed.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 19/8, 21/10, 16/12
- ✓ Aarhus: 19/8, 28/10, 16/12

4 dage

inkl. fuld forplejning

Developing Solutions for Azure

AZ-203

Dette kursus er for dig, som ønsker at udvikle applikationer, som benytter Azure.

Du lærer om storage, policies, cache, sync for mobile, bulk-operationer og meget andet.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 3/6, 30/9, 16/12

5 dage

inkl. fuld forplejning

Azure Solutions Architect Expert

PM-559

Som certificeret "Azure Solutions Architect Expert", mestrer du de færdigheder, der er nødvendige for at designe løsninger, der kører på Azure. En Microsoft Azure-løsningarkitekt skal have ekspertise inden for beregning, netværk, opbevaring og sikkerhed.

Ved at opnå certificeringen som Azure Solutions Architect Expert, får du dokumenteret dine færdigheder og viden af Microsoft.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 2/9, 7/10, 2/12
- ✓ Aarhus: 12/8

11 dage

inkl. fuld forplejning

Azure DevOps Solutions

AZ-400

På dette kursus lærer du om de forskellige aspekter, som indgår i DevOps.

Du lærer om metoder og værktøjer, som sætter dig i stand til langt hurtigere, at kunne sætte ændringer i produktion, og på den måde langt hurtigere kan implementere nye forretningsbehov.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 19/8, 28/10

5 dage

inkl. fuld forplejning

Docker Grundkursus

SU-160

Docker er et værktøj designet til at gøre det nemt at skabe, udrulle og køre applikationer i de såkaldte containere.

Containere giver en udvikler/devops mulighed for at pakke en applikation samme med alle de dele som applikationen har brug for, f.eks. en mail-server, libraries, database. Det betyder at man er sikker på at applikationen kan køre uafhængig af hostens konfiguration.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 22/8, 21/10

2 dage

inkl. fuld forplejning

Intro to Azure for IT Professionals

MS-979

På dette kursus får du den fundamentale viden og de praktiske hands-on-færdigheder, der er et must for alle IT-fagfolk, som skal arbejde med Microsoft Azure -- uanset om du er administrator, udvikler eller database-administrator.

Det er et meget praksis-orienteret kursus, hvor du får lejlighed til selv at implementere Microsoft Azure.

Kursusdatoer:

- ✓ Hillerød: 5/8, 9/9, 7/10, 11/11
- ✓ Aarhus: 15/8, 7/10, 9/12

2 dage

inkl. fuld forplejning

WWW.SUPERUSERS.DK

Tlf. 48 28 07 06

Dataetik handler om hverdagsdilemmaer

Debatten om dataetik er ofte præget af smarte buzzwords, som lyder kloge i en hurtig vending, men mangler dybde og eftertænkning. Det satte PROSA sig for at gøre op med, da fagforeningen tog debatten om alle de svære dilemmaer i den dataetiske debat med til Folkemødet på Bornholm.

Af Jakob Lindell Ruggaard, ledelseskonsulent i PROSA, og Curt Kjærsgaard, formand PROSA/SAS

[jar@prosa.dk]

Foto: Klaus Holsting

Der er ingen lette svar, når man skal vurdere, hvem der har ansvaret for lemfældig omgang med data, eller vurdere, om hensynet til borgernes privatliv står over hensynet til effektivitet. Derfor havde PROSA og HK/Privat i fællesskab inviteret på debat om alle de dilemmaer, som vi skal vænne os til bliver en del af vores hverdag i den datadrevne virkelighed.

Panelet bestod, foruden Niels Bertelsen og Simon Tøgersen, af Karen Melchior – nyvalgt medlem af Europaparlamentet for Radikale – og Martin Jørgensen – chefkonsulent for Dansk Erhverv. De fire medlemmer blev sammen med publikum præsenteret for en række dilemmaer, som havde til formål at flytte den ofte luftige dataetiske debat helt ned i øjenhøjde for de mange mennesker, som kommer til at mærke konsekvenserne af den i deres hverdag.

Det vigtigste dilemma, som panelet fandt frem til, handlede om, hvordan man som medarbejder i en virksomhed eller i det offentlige kan sige fra over for misbrug af data uden at risikere repressalier fra ledelsens side. Selvfølgelig har medarbejdere også et ansvar for at sige fra, hvis borgere eller kunders privatliv krænkes i bestræbelsen på at tjene penge eller effektivisere. Men skal man risikere

job og fremtid? Er erstatningerne for en fyring i det tilfælde store nok? Her er ingen lette svar. Både Niels Bertelsen og Simon Tøgersen fremførte, at man skulle kollektivisere ansvaret ved at bruge tillidsmandssystemet og dermed fjerne truslen fra den enkelte medarbejder. Derfor bliver overenskomster i stigende grad vigtige, og arbejdsgiverne må tegne overenskomster, hvis de vil sikre medarbejderne mulighed for at kritisere brud på dataetikken og opretholde høje dataetiske standarder.

For PROSA er det afgørende, at den dataetiske debat kommer til at handle om de helt konkrete prioriteringer, som medarbejdere, arbejdsgivere og politikere allerede står over for, når store datamængder bliver mere afgørende for samfundet. De mange bidrag og vinkler, som kom frem i debatten på Folkemødet, tager Niels Bertelsen derfor med videre i arbejdet for en moderne sikring af privatlivet og en samvittighedsfuld dataetik, som sætter medarbejderne og borgerne først.

Hvis du har forslag eller idéer på det dataetiske område, så skriv til PROSAs formand Niels Bertelsen på nib@prosa.dk

**NYE HOLD
AUGUST & OKTOBER**

KEA.DK

VIL DU
SIKRE DIN
VIRKSOMHED MOD
IT-TRUSLER?

**LÆS IT-SIKKERHED
VED SIDEN AF DIT JOB**

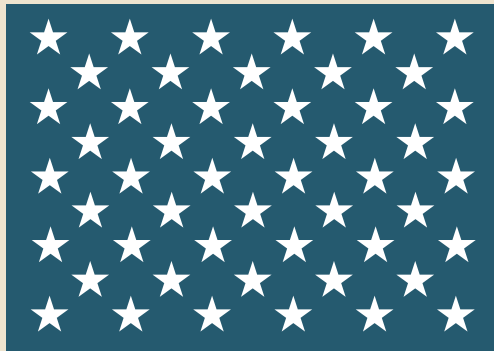
Thomas Bach, uddannet fra KEA
CEO, Bach Teknik

Start på et hold efter sommerferien og få en uddannelse på deltid ved siden af dit job:
Softwaresikkerhed 27. august. Netværkspenetrationstest 24. oktober.
Læs mere på kea.dk/it-sikkerhed-D

STYRK DIN VIDEN OG KUNNEN

kea
KØBENHAVNS ERHVERVSAKADEMI

Baltimore Blues:

EN AMERIKANSK STORBY CYBER- LAMMIES

En række vitale it-systemer i Baltimore blev lammet som følge af et ransomwareangreb. EternalBlue, der stammer fra den amerikanske efterretningstjeneste NSA, skulle efter sigende være våbnet.

Af Dan Mygind, freelancejournalist
[prosabladet@prosa.dk]

– Vi har holdt øje med jer i dagevis. Vi vil ikke sige mere. Det eneste, vi behøver, er PENGE! Skynd jer! Tik Tak, Tik Tak, Tik Tak!

Sådan lød beskeden til bystyret i Baltimore, da tusindvis af bystyrets ansatte ikke kunne anvende deres computere tirsdag 7. maj. Beskeden var fra en eller flere hackere, der stod bag et omfattende ransomware-angreb mod Baltimore.

Omkring 10.000 computere på bystyrets netværk fik krypteret deres harddiske, hvilket betød, at ansatte ikke kunne få adgang til vigtige it-systemer, ligesom indbyggere ikke kunne betale deres vandregninger, parkeringsbøder og andet. Hvis bystyret betalte en løsesum på 13 bitcoins – omkring 800.00 kroner – lovede bagmændene at dekryptere de gidseltagne data. Havnebyen Baltimore er den største by i staten Maryland og ligger lidt over 60 kilometer nordøst for den amerikanske hovedstad Washington DC. Den amerikanske nationalsang 'Star-Spangled Banner' blev skrevet i Baltimore, så det er en by, der er snublende nær både den amerikanske hovedstad og den amerikanske nationalfølelse, som blev lammet af hackerne.

Ransomware er kendt som RobbinHood, men i en artikel i The New York Times fra 25. maj hævdes det, at EternalBlue blev brugt til at sprede malwaren til computere på bystyrets netværk.

NSA-udviklet våben

EternalBlue er interessant, da det stammer fra den amerikanske efterretningstjeneste NSA, som gennem mange år har udviklet offensive cybervåben baseret på nuldagssårbarheder. For en del år siden fandt NSA en sårbarhed i Windows' Server Message Block (SMB)-protokollen, men i stedet for at orientere Microsoft om sårbarheden, valgte NSA at udvikle et værktøj, EternalBlue, der udnytter sårbarheden.

Det er uklart hvordan, men den mystiske hackergruppe Shadow Brokers fik fingrene i EternalBlue samt en række andre hackerværktøjer fra NSA, og den 14. april 2017 lækede Shadow Brokers EternalBlue online. EternalBlue blev siden anvendt i det verdensomfattende WannaCry-angreb 12. maj 2017 og NotPetya-angrebet 27. juni samme år, som blandt andet kom til at koste Mærsk et par milliarder kroner.

The New York Times-artiklen nævner, at andre amerikanske byer som San Antonio og Allentown også er blevet udsat for EternalBlue-baserede angreb.

NSA, hvis hovedkvarter ligesom Baltimore ligger i staten Maryland, har ikke kommenteret artiklen, men benægter via Maryland-kongresmanden Dutch Ruppersberger, at EternalBlue blev anvendt i Baltimore-angrebet.

– Der er intet, der tyder på, at EternalBlue blev anvendt i ransomware-angrebet mod Baltimore, fortalte kongresmanden, efter han var blevet briefet af, hvad han betegnedes som højststående NSA-folk.

Journalisterne fra The New York Times står dog fast på deres artikel og siger, at deres oplysninger kommer fra kilder fra fire forskellige sikkerhedsfirmaer, der er involveret i oprydningsarbejdet i Baltimores netværk efter ransomwarens hærgen.

Bystyret har i skrivende stund nægtet at betale løsesum, og en måned efter angrebet er skaden opgjort til omkring 120 millioner kroner, ligesom mange af bystyrets ansatte har måttet ty til papirbaserede arbejdsgange.

Upatchedede maskiner

Microsoft udsendte en patch i 2017, der lukker for angreb via EternalBlue, men ifølge sikkerhedsfirmaet ESET toppede anvendelsen af EternalBlue så sent som mellem februar og marts i år.

Det kan måske undre, at der, så lang tid efter en patch blev udsendt, stadig findes upatchedede maskiner. Men ikke hvis man spørger sikkerhedseksperter Peter Kruse fra CSIS.

– Jo, men hvis du synes, det er underligt, hvad siger du så til, at hovedparten af inficerede maskiner i Danmark er inficeret af Conficker? spørger han.

Microsoft udsendte en patch til Conficker-ormen i 2008, men der er stadig over 22.000 maskiner i Danmark, der er inficeret med Conficker.

– Der er rigtig mange virksomheder, der ikke har styr på deres opdateringsprocedurer, siger Peter Kruse.

Sikkerhedschef:

Sikker kode skal stoppe cybervåben

Potente cybervåben fra efterretningstjenester kan lamme vigtig samfundsinfrastruktur. Men hvad kan der gøres for, at det undgås? Microsoft har foreslået en digital Genève-konvention, men sikkerhedsekspertes tvivler.

Af Dan Mygind, freelancejournalist
[prosabladet@prosa.dk]

– Det er Det Vilde Vesten. USA, Rusland, Kina og EU bør sætte sig sammen og definere nogle spilleregler, så vi kan undgå det her.

Sådan lyder det fra den garvede sikkerhedsekspert Troels Ørting, som en kommentar til Baltimore-ransomware-angrebet og de seneste års cyberangreb, hvor potente værktøjer fra efterretningstjenester er blevet anvendt med omfattende skader til følge.

Troels Ørting har et imponerende sikkerhedsmæssigt cv med stor national og international erfaring fra PET, Interpol, Barclays Bank og nu som leder af World Economic Forum's Centre for Cybersecurity, så der er grund til at lytte, når han forudsiger, at vi kommer til at opleve mere af den slags.

– Kriminelle bruger stjålne, lækede eller solgte cybervåben fra nationalstater. Vi kommer beklageligvis til at se mere til den slags, da det ikke kun er USA, Rusland og Kina, som er stærke på cyberområdet, siger Troels Ørting.

Mange lande med cybervåben

Troels Ørting peger på, at en lang række lande har adgang til potente cybervåben, som desværre kan misbruges, hvis de kommer i de forkerte hænder.

– Det er en lille eksklusiv kreds af lande, der har atomvåben, men der er måske 30 stater, der virkelig kan ødelægge en anden stats cyberinfrastruktur: hospitaler, centraladministration, elværker, kommunikation. Foruden USA, Kina og Rusland er der Israel, Irak, Nordkorea, ja, selv i Danmark har man offensive cyberkræfter, siger Troels Ørting

med henvisning til, at Center for Cybersikkerhed også har offensive cybervåben til rådighed.

Det er blandt andet grundet oprustningen inden for cybervåben, at Microsoft har foreslået at etablere en digital Genève-konvention.

– Ligesom den fjerde Genève-konvention i lang tid har beskyttet civile i krigstid, så har vi brug for en digital Genève-konvention, der forpligter regeringer til at beskytte civile mod nationalstaters angreb i fredstid, lød det fra Microsofts topjurist Brad Smith i februar 2017.

Senere på året slog hackere til med ransomware i form af WannaCry og senere NotPetya, der blandt andet lagde Mærsk's globale netværk ned. Begge anvendte det NSA-udviklede EternalBlue.

Digital Genève-konvention

– Regeringer verden over bør se det her angreb som et wake-up call, lød det efterfølgende fra Brad Smith og Microsoft, der endnu engang opfordrede regeringer til at definere internationale regler for anvendelse af cybervåben.

Brad Smith foreslog blandt andet, at "regeringer skal rapportere sårbarheder til leverandørerne i stedet for at opmagasinere, sælge og udnytte dem."

Troels Ørting er i princippet enig med Microsoft, men mener ikke, det vil være praktisk muligt.

– Det er ment og tænkt godt, så jeg kritiserer ikke Microsofts forslag, men jeg er nok mere kynisk indstillet over for, hvad jeg tror, der kan opnås. Jeg tror ikke på, at USA, Kina

eller Rusland vil opgive at anvende en zeroday, fordi de har underskrevet et charter, siger Troels Ørting.

Sikkerhedseksperten Peter Kruse fra CSIS bakker også op om idéen, men mener som Troels Ørting, at det vil være stort set umuligt at gennemføre.

– Det er en god idé, men problemet er, at der er en gigantisk industri derude, som sælger nuldagssårbarheder for millioner af kroner, siger Peter Kruse, som derfor opfordrer til, at softwaren udvikles på en langt mere sikker måde, end tilfældet er i dag.

Sikker kode og internationalt samarbejde

– Der er kun en vej frem, og det er større vægt på security by design og secure coding i software, mener Peter Kruse.

Selvom Troels Ørting anser Microsofts forslag om en digital Genève-konvention som nærmest umuligt at gennemføre, så er han med sine kollegaer fra kontoret i Genève i fuld gang med at få Rusland, USA, Kina og EU til at definere nogle internationale spilleregler om cybervåben.

– Vi prøver at etablere en uafhængig platform, hvor de kan tale sammen. Det ser positivt ud, men det er ikke verdens letteste opgave, når der er så mange geopolitiske spændinger mellem Kina, Rusland og USA, siger han.

Troels Ørting håber, at landene kan blive enige om at bekæmpe organiseret kriminalitet på internettet og etablere spilleregler for spionage og hacking.

– Vi foreslår et charter, der gør det muligt fortsat at spionere i vores nationale sikkerhedsmæssige interesse, men

samtidig beskytter vigtig infrastruktur som hospitaler, vandværker og lignende, siger han.

Troels Ørting kan ikke sige noget om, hvor langt hans team i Genève er kommet i bestræbelserne, men han understreger vigtigheden:

– Vi må forsøge at stoppe det her, ellers mister vi alle tilliden til internettet og alle de goder, som det giver os.

Bud på international aftale

Troels Ørting og hans team arbejder på et internationalt charter. Her er de vigtigste punkter:

REGERINGER FORPLIGTER SIG TIL:

- 1 Ikke at angribe hinandens kritiske infrastruktur
- 2 At samarbejde med internationale politiundersøgelser
- 3 Ikke at anvende CERT (Computer Emergency Response Teams) til offensive formål
- 4 Ikke at stjæle intellektuel ejendom fra virksomheder

PROSA/STUD:

KOM OG

” Fordi PROSA er så it-specialiseret, kan vi lave aktiviteter med udgangspunkt i snævre interessefelter. Det er virkelig fedt, og deltagere er enormt engagerede.

Margrethe Nielsen
Organizer i Aarhus

” Med kort varsel blev PROSA/STUD inviteret til at tale ved en blokade på Københavns Universitet. I min tale sagde jeg, at it-uddannelser er de næste, der kan blive ramt af besparelser, og derfor er det vigtigt, at vi bakker de andre studerende op i at kæmpe for deres vilkår.

Rune Vuum
Søndergaard
PROSA/STUD, studenter
biomorfologi på
Københavns Universitet

” I starten skulle alle døre sparkes ind, men nu oplever vi, at de it-studerende er begyndt at komme til os, fordi de i stigende grad ved, hvad PROSA står for. Når vi snakker med studerende, bliver de medlemmer, fordi PROSA/STUD har holdninger til ting som blandt andet overvågning og dataetik.

Monica
Topsøe Jensen
Organizer i København

Har du lyst til at arrangere faglige, sociale og politiske aktiviteter? Så spring ud i det sammen med dem, der udgør det unge aktive fællesskab i PROSA.

VÆR MED

Amanda
Christensen
Organizer i Odense

” Det giver mening, at vores aktiviteter i Odense både er for it-studerende og for it-professionelle, der er nye på arbejdsmarkedet. Det giver en masse gejst at møde hinanden.

” På mit studie har jeg været med til at starte foreningen 'Tænk Teknologi', hvor vi engagerer folk i at tage kritisk stilling til teknologi. Der kan godt opstå nogle ekkokamre på universitetet, men her diskuterer vi algoritmer og grænser for AI med studerende fra mange forskellige uddannelser.

Stig Løvschall
Grøntved
*PROSA/STUD studenter
datalogi på Aarhus Universitet*

KOM TIL STUD-TRÆF

Aktive it-studerende er rygraden i PROSA/STUD, der holder træf den **29. november og 1. december**.

” Jeg blev selv aktiv i PROSA/STUD til et træf. Det var god stil, at alt var planlagt af frivillige – så jeg stillede op til bestyrelsen. Lige nu er jeg med til at arrangere mit femte

træf, og vi arbejder med open source og automatisering som to sideløbende temaer. Træffet er for alle it-studerende, og vi vil gerne have en masse forskellige med, siger Aske Bøttger, der studerer HA.IT på CBS og medlem af PROSA/STUD.

Vil du være med, så skriv til stud@prosa.dk

Målet er en mere EFFEKTIV VERDEN

Systematik og logisk tænkning er afgørende for at udvikle vellykket software. Tilgangen til arbejdet smitter, og programmører har en bestemt opfattelse af virkeligheden – i lighed med it-virksomheder – på grund af deres stræben efter optimering. Hvilket påvirker selveste samfundsudviklingen. Det siger teknologiskribenten Clive Thompson, som netop har udgivet en bog om programmører.

Af Regner Hansen, freelancejournalist

[prosabladet@prosa.dk]

Foto: Liz Maney

Software er blevet en guide til, hvordan vi kommunikerer, tilegner os nyheder og viden, forbruger kultur, køber ind, færdes i trafikken og meget, meget mere.

Og software bliver typisk udtænkt af programmører. De skriver jo et sæt nøje udtænkte instruktioner, der får computeren til at udføre den ønskede opgave.

At programmører dermed spiller en nøglerolle er temmelig overset i befolkningen. Det mener teknologiskribenten Clive Thompson, der blandt andet har en fast klumme i magasinet WIRED.

– De fleste mennesker betragter selve handlingen om at programmere som lidt af et mysterium. Det er en usynlig form for aktivitet, og andre kan ikke kigge med, siger Clive Thompson via Skype fra New York, hvor han bor og arbejder.

Netop denne erkendelse fik ham til at skrive bogen 'Coderns: The Making of a New Tribe and the Remaking of the World', der udkom for nylig. Hensigten

er at kaste lys over programmører – hvem de er, hvordan de generelt tænker, og hvordan de i relativ ubemærkethed har betydelig indflydelse i vores digitaliserede tidsalder.

Han sammenligner programmører med juristers afgørende rolle ved udformningen af den amerikanske forfatning ("demokratiets operativsystem").

– Vi lever i en verden, der er bygget af koder, og hvor programmørerne er dem, der bygger. Når de gør noget lettere for os, så foretager vi os mere af det. Deres beslut-

ninger indvirker på vores adfærd, siger Clive Thompson, som rubricerer programmører "blandt de mest stiltiende indflydelsesrige mennesker på jordkloden".

Frustrationerne ved fejl

Clive Thompson lavede interview med omkring 200 programmører som led i forberedelserne af bogen. Han var nysgerrig efter præferencerne hos personer, der bliver

draget til en profession, som går ud på at fortælle computere dagen lang, hvad de skal udrette. Er der visse fælles træk?

– Programmører er meget gode til at tænke logisk. De er yderst dygtige til at tage et indviklet problem og nedbryde det i små enkeltdele og etablere et system, når de skal skrive instruktioner. De skal være ekstremt grundige. De skal være i stand til at sidde i timevis alene for at nå frem til det rigtige. Derfor er programmører generelt mere introverte

end befolkningen som helhed, og de er mere skeptiske end gennemsnittet over for værdien af social interaktion. De skal også være uhyre præcise. Bare den mindste lille fejl kan medføre, at alt holder op med at fungere. De skal kunne klare endeløse frustrationer, mens de finder ud af, hvor det gik galt under kodningen, siger Clive Thompson.

Han var også interesseret i, om der findes en kobling mellem softwareudvikleres tilgang til arbejdet og deres forhold til alle andre mennesker. >>

**“Når de gør
noget lettere for
os, foretager vi
os mere af det”**

Clive Thompson om programmører

Clive Thompson

Clive Thompson bor i New York og skriver magasinartikler om videnskab og teknologi. Han har en månedlig klumme i WIRED – bladet, der fokuserer på samspillet mellem teknologi og kultur, økonomi og politik. Han skriver også til blandt andet New York Times Magazine og tidsskriftet Smithsonian.

Han er født i 1968 i Canada, og han har, siden han var et stort barn, syslet med programmering, oprindeligt i BASIC, men siden også i andre programmeringssprog. Han har en universitetsuddannelse i engelsk og politisk videnskab.

Han har tidligere udgivet bogen 'Smarter Than You Think: How Technology is Changing Our Minds for the Better'.

I sin fritid spiller han guitar og harmonika i bandet The Delorean Sisters, som laver countrymusik-arrangementer af hits af David Bowie, Eurythmics, Depeche Mode og andre.

**“En øget
mangfoldighed
kan måske også
hjælpe til at
ændre fokus”**

Clive Thompson om it-branchen

Han fortæller her, at programmører på grund af deres arbejde er meget lidt tolerante over for usikkerhed og tvetydighed.

– Programmører kan blive ret fortørnede, når de har med mennesker at gøre. De kan være næsten forhørsagtige for at få en entydig udtalelse. De bliver utålmodige, hvis andre opfører sig tilsyneladende irrationelt, siger han.

Deres succesoplevelse, når de har fuldført en vellykket programmering, kan give dem en fornemmelse af, at der findes teknologiske svar på alle spørgsmål, påpeger han.

95 procent er fantastisk

Mens evnen til logisk tænkning hos programmører ikke overraskede Clive Thompson, blev han forbløffet over, hvor meget effektivitet åbenbart betyder for denne gruppe af it-professionelle. Deres stræben efter optimering ser han også som en følge af deres arbejdes indhold. Og han anfører, at det tilmed kan smitte af på samfundets indretning.

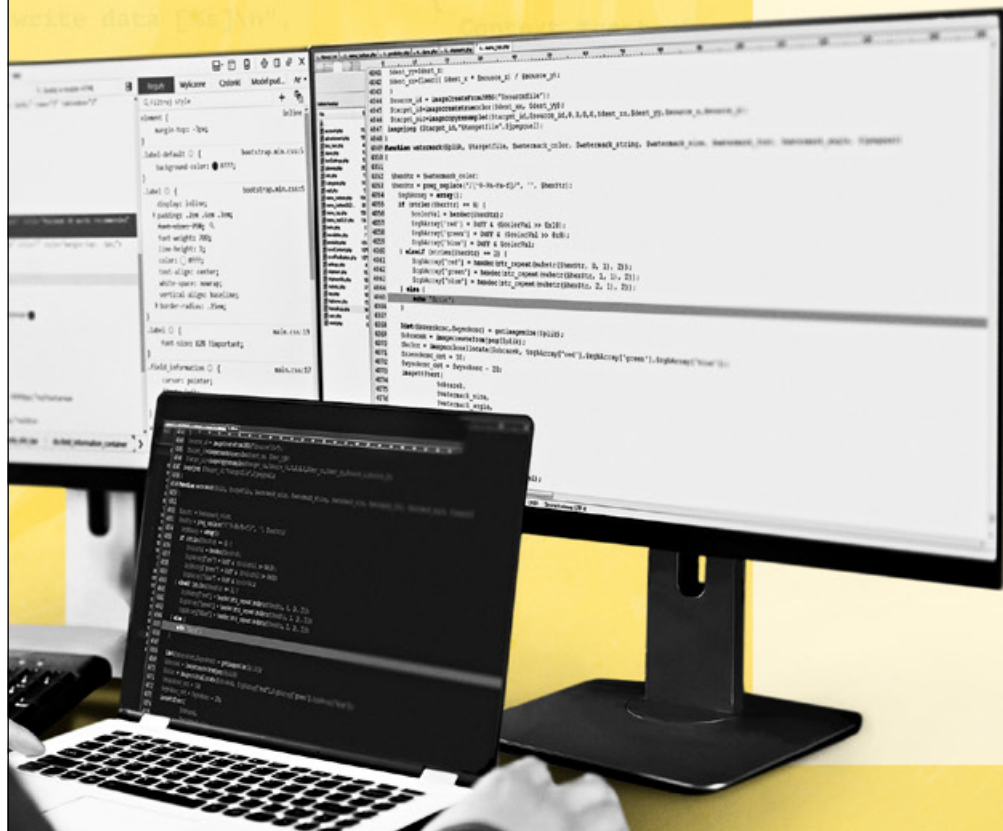
– Programmører har en enorm forkærlighed for effektivitet. Computere er rigtig gode til at udføre gentagne opgaver og gøre det præcist efter et fast tidsskema. Tilværelsen er fyldt af alle slags kedelige, gentagne opgaver, og for programmører opleves det som æstetisk stødende og åndeligt fornedrende, at disse opgaver ikke er hånd-

teret. Dette ønsker de straks at lave om på. Og når man tænker over det, så er det præcis, hvad mange it-firmaer også tilbyder: At tage noget, der er svært og tidskrævende, og løse det hurtigt, siger han.

– Programmering giver samtidig mulighed for at lave løsninger i stor skala – det er nemt, forførende og nærmest uundgåeligt, tilføjer han.

Jagten på optimering forklarer ifølge Clive Thompson, hvorfor det kan komme til sammenstød mellem programmørers software og samfundets prioriteringer.

– Der er mange sammenhænge, hvor samfundet ligefrem ønsker, at der er en vis friktion. Dette afspejles i love og regler. Folk har gennem deres politiker beslutninger, at det skal være en smule svært at lave noget om, fordi ensidigt fokus på effektiv-

tet kan clashe med kulturelle og sociale hensyn og give utilsigtede ændringer på langt sigt, siger han.

Som eksempel nævner han, at en park i en storby centrum er en frygtelig ineffektiv måde at bruge en ledig grund på, men lokale borgere værdsætter måske denne anvendelse.

– I 95 procent af tilfældene er softwareløsningerne fantastiske; programmører har lagt masser af entusiasme i udviklingen, de gør tilværelsen lettere for os, og hvem kan kritisere det? Men der er fem procent, hvor softwaren skaber enorme problemer, og hvad stiller man så op? spørger Clive Thompson.

Typecasting af mænd

Clive Thompson konstaterer i bogen, at der findes en udbredt opfattelse blandt programmører om, at det er et neutralt fag, hvor der altid bliver gjort plads til de bedste udøvere. Dette følger af, at selve arbejdsopgaven – programmering – opleves som fuldstændig objektiv.

Men fremstillingen af faget som et meritokrati holder ikke ved nærmere eftersyn, fastslår han. Det er et sygdomstegn, at kun en femtedel af softwareudviklerne er kvinder.

Clive Thompson mener, at omstændighederne ved etableringen af de førende it-virksomheder er en væsentlig forklaring på miseren.

– Typisk blev disse virksomheder stiftet af en lille, homogen gruppe af unge hvide mænd. De var vokset op med computerspil. De havde ikke meget livserfaring. De tænkte, at kvinder er ikke i stand til at udføre den slags arbejde. Og fordi de havde en mandsdomineret arbejdsplads, ville det være akavet at få kvinder ind – mænd fortæller lumre vittigheder, og det skal kvinder ikke udsættes for. Det blev en ond cirkel, siger han.

– Investorer har for deres part været på udkig efter bestemte typer til it-virksomheder. Det er næsten som en Hollywood-instruktørs besætning af filmroller. De vil helst have en ung nørdet fyr, der er parat til at arbejde 100 timer om ugen. De udvælger en meget snæver gruppe til at opbygge firmaet, siger han og tilføjer, at de opgaver, som firmaet forsøger at løse, i mange tilfælde er tilsvarende snævre – for eksempel marginalt at forbedre leveringen af pizzaer.

Den kønsmæssige skævhed er et nyt fænomen. I 1960'erne var der relativt flere kvinder i faget. Udviklingen vendte, da it blev omdrejningspunkt i samfundet, og man kunne tjene penge på det. Så begyndte ejerne at hyre egentlige erhvervsledere, og det var mænd, oplyser han. Dette forstærkede bare Rip-Rap-Rup-effekten.

Den racemæssige og etniske rekruttering til faget er tilsvarende skæv, oplyser han på baggrund af tal fra USA.

Det samlede billede af programmører er ved at blive en smule mere nuanceret i disse år, bemærker Clive Thompson. Flere faktorer gør sig gældende:

Udbredelsen af frontend-webudvikling stiller ekstra krav om design og kreativitet, og det har givet plads til flere kvinder i faget. Der bliver udfoldet en målrettet indsats for at tiltrække kvinder til it-uddannelser. Der er kommet flere kurser og mere efteruddannelse om programmering. Desuden vil den kolossale efterspørgsel efter softwareudviklere i sig selv åbne for mere mangfoldighed, vurderer Clive Thompson.

Han tilføjer, at opkomsten af kunstig intelligens og maskinlæring dog formentlig trækker i den modsatte retning med hensyn til kønsfordeling. Det er fortrinsvis mænd, der bliver beskæftiget med at oplære en computer til at finde mønstre i store mængder data.

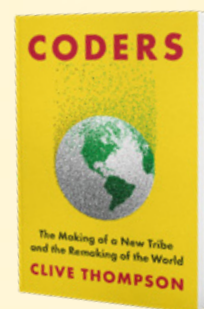
– Branchen skal ændre indstilling til kvinders rolle – både som ansatte og som ledere. En øget mangfoldighed kan måske også hjælpe til at ændre fokus fra en ren teknisk overvejelse om, hvad der kan skaleres op og tjenes penge på, til at spørge sig selv om, hvilken software det er et samfundsmæssigt gode at udvikle, siger han.

God gammeldags fagforeningsmagt

Clive Thompson finder opmuntring i, at ansatte hos store it-virksomheder begynder at reflektere over deres virksomheds produkter og adfærd. Eksempelvis demonstrerede tusinder af Google-ansatte verden over i november i fjor, da det kom frem, at Googles ledelse havde lukket ledende mandlige medarbejdere ud ad bagdøren med lukrative fratrædelsesgodtgørelser, efter at disse blev beskyldt for seksuel chikane.

Der har også været eksempler på it-ansatte, som sagde fra i forhold til at udvikle software til visse militære formål.

– Der synes at være et stigende ubehag blandt programmører i forhold til deres virksomheders etiske og samfundsmæssige adfærd. Programmører har som faggruppe den nødvendige indflydelse til at ændre på måden, som software bliver til på. De har god, gammeldags fagforeningsmagt, siger Clive Thompson.

Clive Thompson: 'Coders: The Making of a New Tribe and the Remaking of the World'. Penguin Press, 2019.

SØG HJÆLP, HVIS DU ER **STRESSRAMT**

Hvis du føler dig stresset i en sådan grad på dit arbejde, at det plager dig, bør du gå til lægen. Herefter er det en god idé at kontakte PROSA. Det er afgørende for både helbred og job, at du får hjælp så tidligt i forløbet som muligt.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

Hjertebanken, hukommelsestab og søvnløshed.

Symptomerne på stress er mange, og det er forskelligt fra menneske til menneske, hvordan kroppen vil prøve at fortælle dig, at der er noget galt. Stress defineres som en belastningstilstand, som både kan være psykisk og fysisk, og opstår, når ydre eller indre krav overstiger de ressourcer, den enkelte har – eller oplever at have. Det er vigtigt, at du tager signaler alvorligt. For stress kan gøre dig syg.

Faktisk oplever 430.000 danskere daglige symptomer på stress, vurderer Stressforeningen, og hver dag er 35.000 danskere sygemeldt på grund af et dårligt psykisk arbejdsmiljø, som kan resultere i blandt andet stress, udbændthed og depression.

Få hjælp

For it-professionelle gælder det da også, at de fleste længerevarende sygemeldinger skyldes stress. Lisa Dalsager, der er jurist i PROSA, oplever, at mange medlemmer synes, det er

meget svært at smide håndklædet i ringen og acceptere, at de ikke længere kan klare presset. Måske er det derfor, at mange medlemmer først kontakter PROSA, når det faktisk er for sent.

– Det er meget svært at acceptere, at man er blevet syg af stress. De fleste medlemmer kan ikke forstå, at det er kommet så vidt, siger Lisa Dalsager.

Når de stressramte medlemmer kontakter PROSA, er det oftest for at få svar på, hvad de skal gøre og ikke mindst, hvad de skal sige til arbejdsgiveren.

– Mit svar er, at man skal sygemelde sig som normalt. Hvis du ved, at der vil gå flere uger, kan du lige så godt melde det ud med det samme. Din arbejdsgiver kan faktisk bede om at få en lægeerklæring fra dag 1, du melder dig syg, og om at få oplyst, hvor lang tid din læge skønner, at du skal være sygemeldt, siger hun.

Din arbejdsgiver har ikke krav på at få at vide, hvad du fejler, når du sygemelder dig, så det er op til dig selv, om du vil fortælle det.

Men det er svært at undgå at involvere chefen, hvis det er arbejdet, der er årsag til stressen.

– Er problemet et for stort arbejdspress, for lidt tid til opgaverne, opgaver der vælter ind fra flere sider eller uklare rammer eller prioriteringer, bliver du jo nødt til at gå i dialog med din arbejdsgiver og finde en løsning på det. Ellers bliver du bare syg igen af at komme tilbage på arbejdet, siger Lisa Dalsager.

Fysiske signaler

- ☛ Hovedpine
- ☛ Hjertebanken
- ☛ Svedeture
- ☛ Nedsat immunforsvar
- ☛ Appetitløshed
- ☛ Svimmelhed
- ☛ Diarré
- ☛ Rysten på hænderne
- ☛ Nedsat lyst til sex

Psyriske signaler

- ☛ Træthed og søvnproblemer
- ☛ Hukommelsesbesvær
- ☛ Ulyst
- ☛ Anspændthed
- ☛ Koncentrationsbesvær
- ☛ Utålmodighed
- ☛ Angst for almindelige problemer – en uforklarlig angst
- ☛ Depression

Kilde: Psykiatrifonden

Stressforeningen peger på, at hver femte stress-syg mister jobbet på grund af stress – også selvom arbejdspladsen har en stresspolitik, og blandt dem, der kommer tilbage på jobbet igen, får ikke engang halvdelen det bedre på trods af, at arbejdspladsens stresspolitik netop skal sikre forbedring.

PROSAs jurister oplever da også, at en del medlemmer, der er sygemeldt med stress, bliver nødt til at sige op. Og dette giver desværre som udgangspunkt karantæne hos a-kassen.

– Det kan dog have stor betydning, hvis du har været i et forløb hos din læge, og at lægen under dette forløb og inden opsigelsen vurderer, at du ikke kan vende tilbage til din arbejdsplads, da det kun vil gøre dig yderligere syg. Så vi anbefaler altid vores medlemmer at gå til lægen uanset hvad, siger Lisa Dalsager.

Hun og kollegaerne oplever i rigtig mange sager, at et medlem først går til lægen efter at have afleveret opsigelsen eller slet ikke har været hos lægen.

– Mange har desværre heller ikke forsøgt at gå i dialog med arbejdsgiveren om, hvad der kan gøres anderledes, siger hun.

Brug PROSA

Og det er ærgerligt, for der kan være hjælp at hente hos juristerne.

– Hvis det ser ud til, at du ikke kan vende tilbage til arbejdspladsen, eksempelvis fordi det er usandsynligt, at tingene vil ændre sig, kan du eventuelt indgå en fratrædelsesaftale med din arbejdsgiver. Arbejdsgiveren kan være interesseret i det, hvis alternativet er en sygemelding i flere måneder, der måske alligevel resulterer i en opsigelse, siger Lisa Dalsager.

Ved at gå i dialog med arbejdsgiveren kan man i det hele taget få et bedre overblik over sine handlemuligheder.

– Jeg har i ét tilfælde oplevet, at en arbejdsgivers respons var, at det var et vilkår, at medarbejderne løb så hurtigt i den virksomhed, og at opgaverne kom ind fra højre og venstre. Det ville ikke ændre sig, så hvis medarbejderen ikke kunne klare det, skulle hun finde noget andet. Det var deres HR-chef, der sagde det, og det er jo trist. Særligt da medlemmet ikke var den eneste, der var gået ned med stress på den arbejdsplads. Men "ærligheden" betød, at vi hurtigt fik en fratrædelsesaftale på plads, da ingen af parterne ville få noget ud af at fortsætte ansættelsesforholdet, siger Lisa Dalsager.

Helt overordnet anbefaler hun, at du kontakter PROSA, så snart du kan.

– Vi kan ikke afhjælpe stressen, men vi kan rådgive om, hvordan du skal forholde dig til arbejdspladsen. Vi kan hjælpe dig med at indlede en dialog med din arbejdsgiver, hvis du ikke selv kan. Vi kan på dine vegne forhandle en fratrædelsesaftale eller varetage en opsigelse, og vi kan snakke med a-kassen om de indviklede regler, der gælder, siger hun, og understreger:

– Men det kan vi KUN, hvis du kontakter os – og helst så tidligt i forløbet som muligt.

Sygefravær grundet arbejdsbetinget stress koster ifølge Stressforeningen det danske samfund 27 milliarder kroner om året.

Kom og bliv klogere på stress

PROSA inviterer til en aften med fokus på stress. Det foregår den **11. september** i København og den **18. september** i Aarhus. Se mere i kursuskalenderen på prosa.dk

Guide:

Bliv klogere på stress

Hver dag er 35.000 danskere sygemeldt på grund af et dårligt psykisk arbejdsmiljø, som kan resultere i blandt andet stress, udbrændthed, depression og psykosomatiske symptomer.

Hver femte, der bliver syg af stress, risikerer at miste sit job. Brug guiden til at blive klogere på stress.

TEKST: SHINE NYSTEN
GRAFIK: MIKKEL HENSSEL

Udvikling af stress

Stress er et neutralt begreb. Derfor er det meget vigtigt at skelne mellem kortvarig, akut stress, som er hensigtsmæssig og normal, og en langvarig stresstilstand, som kan være skadelig for helbredet.

"I flow"
– god energi, aktiv, koncentreret, engageret, godt humør, præsterer, udvikler sig.

Jeg føler mig presset...
– belastende situation, travl, mangler overblik, glemmer, laver småfejl, ukoncentreret, urolig, kort lunte, stresssymptomer.

Lad mig være
– jeg har ikke tid...
– overbelastet, ser træt/skidt ud, svær at fastholde, mange fejl, konflikter, sygedage, mange/svære stresssymptomer.

Hvad er stress?

Stress er en 'belastnings-reaktion'. Stress opstår, når de krav, forventninger eller belastninger, som omgivelserne stiller til os, eller som vi stiller til os selv, eksempelvis på arbejdet, overstiger de ressourcer og muligheder, som vi har til rådighed for at imødegå eller tackle belastningen.

STRESS

er relationen mellem interne og eksterne oplevelser - at kravene fra omgivelserne overstiger individets ressourcer.

STRESS

er en intern tilstand i individet, eksempelvis anspændthed, irritabilitet, uvished, ængstelse eller ophidselse.

STRESS

er en ekstern oplevelse af omgivelserne, eksempelvis høje krav, tidspres, trusler, tab eller fare.

1. Følelsen af at have kontrol
Stress mindskes, når man har indflydelse på sit arbejde, og man oplever at have styr på det.

2. Følelsen af forudsigelighed
Stress mindskes, hvis man har mulighed for at lægge en plan, der kan hjælpe en med at håndtere situationen. Relevant information i rette tid og på rette sted er derfor vigtig.

3. Social opbakning
Forskningen viser, at social støtte i pressede situationer kan minimere stressreaktionerne. Det hjælper at have en at tale med, og en der fortæller, at det nok skal gå.

4 stress-faktorer:

Det er individuelt, hvad der stresser en person. Men fire faktorer har indflydelse på, om man føler sig stresset på arbejdspladsen eller ej.

4. Følelsen af, at tingene går i den rigtige retning
Det er vigtigt, at arbejdspladsens målsætninger og beslutninger kommunikeres på en troværdig måde, som skaber forventning om at nå målet.

Jeg kan ikke mere – går ned med stress-kollaps, kan ikke bevæge sig, kan intet huske, angst, risiko for depression, sygemelding.

Vær en god kollega

Du kan være med til at forebygge stress på din arbejdsplads:

Bidrag til et godt fællesskab, hvor I jævnligt taler om, hvordan I organiserer arbejdet og orienterer hinanden, så alle oplever, at opgaverne er tydelige og til at klare.

Hold øje med, om nogen udviser tegn på mistrivsel, såsom stress, angst eller depression, og om det står på i længere tid.

Spørg ind til, om der er noget galt, hvis en kollega viser tegn på mistrivsel. Og hvis du bliver afvist, så spørg forsigtigt igen senere.

Støt op om en kollega, der har det svært. Husk, at du ikke står alene med at hjælpe. Leder, tillids- eller arbejdsmiljørepræsentant har ansvaret for at hjælpe din kollega.

Hjælp med at finde vej til løsninger, helst i samarbejde med jeres leder og eventuelt en nøgleperson på arbejdspladsen. I kan også have behov for at få hjælp udefra.

Brugerpanelet:

”STRESS FØLES, SOM OM MAN ER VED AT DØ”

Stort set alle de it-professionelle, der har deltaget i brugerpanelet denne gang, har haft stress tæt inde på livet. Halvdelen i sådan en grad, at de har været sygemeldt.

Af Stine Nysten
[sny@prosa.dk]

Som om kroppen var ved at give op.

Sådan beskriver en af deltagerne i brugerpanelet sin personlige oplevelse med stress.

”Stress er som at være på vagt, nervøs og deprimeret i højere og højere grad. Det er svært at foretage sig noget, at tænke klart, at huske ting og tænke på andet end det, der forårsager stress. Fysisk føles det, som om man er ved at dø. Hjertet banker hurtigt, selv når man sover, og brystet føles sammenpresset. Som om kroppen er ved at give op”, lyder hele den voldsomme beskrivelse.

Stress skal ikke forstås som dét at have travlt i en kortere afgrænset periode. Stress defineres ifølge Videncenter for Arbejdsmiljø som en belastningstilstand, der opstår, når krav til dig overstiger de muligheder, du har eller oplever at have for at opfylde dem.

”At have stress betyder, at man ikke slår til. At man har nedsat arbejdsevne i forbindelse med uoverskueligt mange opgaver eller uoverskueligt store opgaver. At man har nedsat evne til at prioritere opgaverne. Hvis man oplever en forventning fra en chef eller kollegaer om at præstere mere, end man er i stand til, kan selve kravet nedsætte præstationsniveauet”, beskriver en paneldeltager sin oplevelse med stress.

Hold øje med hinanden

Spørger man til konkrete situationer, der medførte stress, giver it-folkene svar som: ”Jeg havde et projekt med for lidt tid og for meget ansvar over alt for lang tid” og ”Jeg følte, at jeg blev pisket rundt til flere kunder, end der var tid til, hvis hver kunde skulle have en tilfredsstillende service.”

Andre svarer i mere generelle vendinger: ”Der har været gange, hvor mængden af ikke klart nok definerede op-

gaver, der skulle have været lavet i går, har været for stor”, ”For mange hårde deadlines for mange gange i streg”, og ”For lidt sammenhæng mellem indflydelse og opgaver. For lidt forudsigelighed i dagligdagen”.

Svarene stemmer godt overens med det, som PROSA oplever, er stressende for it-folk.

– I reglen er det for mange opgaver til for lidt tid, siger Allan Pleman, der er arbejdsmiljøkonsulent i PROSA. Han peger på, at det er helt afgørende, at travle perioder afløses af mindre travle, hvis man vil forebygge stress.

– Man kan aftale i sit team, at man holder øje med hinanden. En god måde er at fortælle sine kollegaer, hvilke tegn der typisk tyder på, at man er stresset, og så aftale, at de siger det til en, hvis de kan se, at det er ved at gå galt, siger Allan Pleman.

Der er ikke nogen tvivl om, at prioritering af opgaverne er væsentligt – særligt i de perioder, hvor man ikke kan nå det hele, understreger arbejdsmiljøkonsulenten.

– Det er langt fra altid, at lederne er villige til at prioritere, og i grelle tilfælde prøver de helt at undgå prioriteringer. I så fald er man nødt til selv at prioritere, men send en mail til din leder med dine prioriteringer, så er det jo op til lederen at lave prioriteringen om, hvis den er forkert, siger han.

Nærmest tabu

Hver dag er 35.000 danskere sygemeldt på grund af psykisk dårligt arbejdsmiljø herunder stress, og ud af de 36 it-folk, der har deltaget i brugerpanelet denne gang, har 14 været sygemeldt med stress.

”Jeg faldt om på arbejdet,” forklarer én, om hvordan han endte hos lægen, mens en anden fortæller: ”Jeg rystede

Gode råd fra brugerpanelet:

- Brug din chef til at prioritere. Det er det, han er ansat til. Gør det klart, at ikke alt kan have samme prioritet, og skal der laves om i prioriteten, er det chefens opgave.
- Forstå, hvad stress er, og hvordan man undgår at sætte urealistiske mål for sig selv, herunder ikke at påtage sig alle chefens mål for en selv.
- Hejs flaget, hvis man kan mærke, at det er vej. Håb på, at man har en ledelse, der er åben for problemet og er med på at hjælpe med at håndtere det.
- Hav god teamspirit. Vi har et godt kammeratskab i vores afdeling, hvor vi blandt andet bruger humor til at afstresse os selv og hinanden. Typisk gør det ikke, at arbejdet forsvinder, med det gør det nemmere at håndtere den mængde arbejde, man kan nå.
- Gør din arbejdsgiver opmærksom på, hvis det er umuligt at nå dine arbejdsopgaver.
- Lad være med at tage dit arbejde så alvorligt. Lyt til dig selv og vurder, om du virkelig skal det her. Prioritér din familie, hvis du har en. Få en hobby, der ikke har direkte relation til jobbet. Gør noget andet, end du plejer.
- Lyt til din krop, sæt grænser, og husk arbejde er ikke alt. Lad være med at ofre dig selv for arbejdspladsen. De ofrer ikke alt for dig og vender dig ryggen, når du ikke længere kan bruges.
- Reager på faresignaler tidligt og afhjælp dem. Hav en god partner, der kan råbe vagt i gevær, når man ikke selv kan se det.
- Sig fra, sig nej. Hvis du eksempelvis har ti sager, og en chef eller en kollega kommer med en til, så bed vedkommende om at tage en af de ti, du sidder med.
- Vær opmærksom på dine kollegaer, og de skal være det samme. På den måde kan man "på gulvet" muligvis hjælpe hinanden, inden stressen rammer.

over hele kroppen, kunne ikke sove og brød spontant ud i gråd." En tredje var egentlig til lægen i anden anledning: "Lægen sagde: Du er sygemeldt i 14 dage. Jeg sagde: Jamen, det har jeg ikke tid til, for jeg er midt i at teste. Det viste sig at være godt set af lægen".

De fleste, der har været sygemeldt, er enten ikke vendt tilbage til arbejdspladsen eller har forladt den kort efter, de kom tilbage. Enten fordi de havde fundet et andet job, eller fordi de blev fyret. En af dem, der kom tilbage til samme arbejdsplads, bemærker: "Det var mærkeligt at vende tilbage. Kun få spurgte ind til stressen og behandlingen. Det var nærmest tabu".

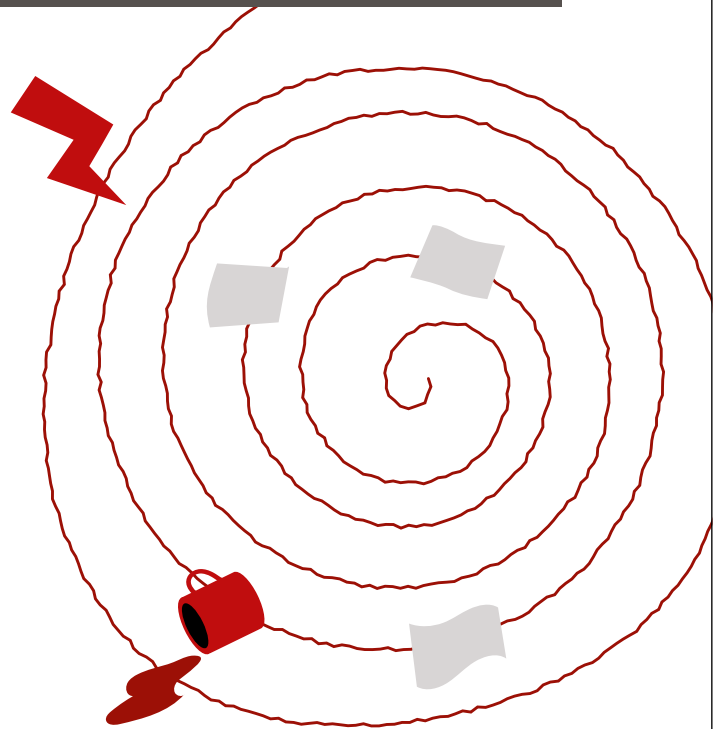
Tag det alvorligt

Mange it-professionelle har været vidne til kollegaer, der gik ned med stress.

"Jeg har oplevet det mange gange. Én gik grædende hjem. Andre er flippet ud og måtte eskorteres ud af sikkerhedsvagter. Andre igen har været langtidssyge i halve og hele år", oplyser én, mens en anden har oplevet, at "en kollega blev hospitalsindlagt efter fysisk kollaps. Chefen fratog ham senere opgaver, hvilket reelt ikke hjalp. Snarere tværtimod". En tredje skriver blot: "Det var meget ubehageligt – min kollega gik helt i sort".

Så der er bestemt grund til at tage eventuelle stress-symptomer alvorligt.

– Se på, hvilke tegn på stress, du udviser. Hvis du herefter tænker, at det er stress, du har, skal du overveje, hvad der stresser dig, og hvad du kan gøre for at undgå det, siger Allan Pleman.

Tilmeld dig brugerpanelet

Prosabladet vil gerne vide, hvad du som PROSA-medlem mener om udviklingen i it-branchen. Derfor har vi oprettet et læserpanel, som vi jævnligt kontakter med aktuelle spørgsmål. De anonyme svar bruges til en artikel i bladet.

Tilmeld dig på brugerpanel@prosa.dk og få dine meninger hørt!

Analogiseringen er
i eksponentiel vækst:

ER FREMTIDEN PERSONDATAFRI?

Danmark har fået en analogiseringsstyrelse. Anders Kjærulff er en af bagmændene, og han forklarer i dette indlæg, hvorfor vi skal have en sådan størrelse.

Af Anders Kjærulff, fuldmægtig, Analogiseringsstyrelsen
[prosabladet@prosa.dk]

Det var i sommeren 2018, og vi sad tre mænd i min have omkring et stort bål.

En adfærdspsykolog, Anders Colding-Jørgensen, en forsker og no-etiker, der gerne vil være anonym, og derfor kalder sig for Arild Solbakken og jeg – journalist og teknologikritiker.

Da aftenen var forbi, havde vi købt domænenavnet analogiseringsstyrelsen.dk, og vi var fuldmægtige.

Digitalisme

Digitalisering er blevet et religiøst foretagende. 'Digitalisme' – tilbedt og dyrket af foredragsholdere og konsulenter, der lover vækst og forandring og spiller høj, dunkende fremtidsmusik, mens det offentlige (og private) Danmark bliver dynget til i endeløse rækker af iPhones, iPads, Datacentre, RPA, Cloud-løsninger, SOME-strategier og smartboards, alt sammen uden måltal for effektivitet eller nytte – i stedet taler man om 'potentialer'.

Den aften ved bålet prøvede vi at vende det på hovedet – hvad nu, hvis man priste analog teknologi på samme måde, hvordan ville det så virke? Svaret var ikke overraskende: Det virkede fuldkommen lige så meningsløst, som hvis man skrev digitalisering, men ikke så lidt sjovere.

Men vi vil mere end at være sjove.

Vi vil have mennesker til at tale mere sammen, stille flere spørgsmål, røre mere ved hinanden og gøre ting sammen – ikke fordi det er gammeldags nostalgisk og ikke-digitalt, men fordi det er det, vi behøver, og fordi mennesket er smukt.

Offlining

Hvad vil vi mere?

Vi vil have offline-knapper på alle internetforbundne ting (IOT). Vi vil have computere, der laver færre data, men som til gengæld gør det, vi beder dem om, stabilt. Færre metadata er også lig med stærkt stigende cybersikkerhed: Hvis et system ikke gemmer data om brugen og brugeren, er der ikke noget at hacke eller noget, der kan lække.

Vi vil have klippekortet tilbage til toge og busser – det fungerede, man behøver ikke 'tjekke ud', og det lavede ikke data, der kan misbruges.

Automatisering gør verden kedelig og fjerner kontakten mellem mennesker. Vi vil nøje overveje al automatisering med det formål at identificere fejl, så vi hurtigt kan opgradere og analogisere processen.

I forhold til arbejdspladser er der et gigantisk og uudtømmeligt potentiale.

Kontakt styrelsen

Du kan altid kontakte os via vores hjemmeside: analogiseringsstyrelsen.dk

Sådan én har vi selvfølgelig. Vi er jo ikke idioter eller maskinstormere. Vi elsker alle tre ny teknologi, så længe den ikke er et mål i sig selv.

Vores hjemmeside bugner med telegrammer og trends, og så har den sit eget opslagsværk: Analopædien, Analogiseringsstyrelsens interne leksikon. Hjemmesiden har ikke nogen trackere, det som andre kalder cookies. Vi opbevarer ingen personoplysninger og er derfor fuldt GDPR-kompatibel.

Du kan også ringe! Vores telefonnumre står på siden, og det er tit nemmere og langt mere effektivt end mails. Og vi bliver rigtig glade for fysiske breve, sendt med det desværre sørgeligt e-Boks-digitaliserede postvæsen, der, når vores styrelse får mere magt, vil blive analogiseret, udbygget og moderniseret.

Analogiseringen er allerede i eksponentiel vækst. Og potentialet er enormt.

Analoge rettigheder

Vi arbejder for tiden med at prøve at formulere det, vi kalder analoge rettigheder. Vi er ikke færdige med dem og vil meget gerne have bud på, hvordan man kunne formulere dem endnu bedre, eller om nogen af dem kan undværes? Det har vi brug for hjælp til. Her er vores bud:

- 1 Myndighederne kan aldrig pålægge borgere i Danmark at være forbundet til internettet eller være i besiddelse af mobiltelefoner.
- 2 Myndighederne kan ikke kræve af en borger, at man er i besiddelse af computere, smartphones eller andre lignende apparater for at kunne få den betjening, man har krav på.
- 3 Al borgerbetjening skal tilgodese både digitale og analoge danskere.
- 4 Borgere skal kunne møde fysisk op og møde en ansvarlig, menneskelig repræsentant for de systemer, der har truffet en beslutning på deres vegne. Repræsentanten skal kunne forklare beslutningen på en let forståelig og juridisk holdbar måde. I tvivlstilfælde bør menneskelige, juridiske skøn have forrang for algoritmiske beslutninger.
- 5 Borgere skal frit kunne vælge mellem, om de ønsker en digital eller en analog behandling af myndighederne.
- 6 Digital selvbetjening skal være et tilbud. Ikke et krav.
- 7 Relevante sagsakter skal kunne udleveres og fremsendes på betryggende vis i papirform.
- 8 Borgeren skal have mulighed for at svare myndighederne i brevform eller ved fysisk fremmøde.
- 9 Stat, kommune og andre relevante myndigheder anerkender og arbejder ud fra princippet om, at de er til for borgerne, uanset borgernes tilgang til myndighedernes tilbud og krav.
- 10 Borgere i Danmark har umistelig ret til at frasige sig digital behandling af myndighederne og dermed leve deres liv, som de ønsker, også uden for internettet og uden nærmere begrundelse. Myndighederne forpligter sig til at understøtte deres livsvalg.

VI OFRER VORES **FRIHED** — PÅ — **bekvemmelighedens** — ALTER —

Grundlæggeren af GNU-projektet, Richard Stallman, kommer med en kraftig kritik af, at mange i stigende grad ofrer frihed for at få bekvemmelighed. Som når vi benytter Facebook, Netflix, mobiltelefoner og de fleste styresystemer. Den eneste løsning, siger han, er fri software.

Af Tore G. C. Rich, freelancejournalist

[prosabladet@prosa.dk]

Foto: Lizette Kabré

Mange mennesker lever i en ikke-fri verden, hvor vi ikke har kontrol med, hvordan software begrænser vores handlemuligheder og registrerer vores handlinger. Det kan potentielt bruges imod os, eksempelvis af stater, advarer grundlæggeren af Free Software Foundation, amerikaneren Richard Stallman. Tidligere på året besøgte han Danmark, hvor han gav foredrag på engelsk på en række universiteter.

I den anledning overværede Prosa-bladets udsendte hans foredrag på IT-Universitetet (ITU) i København og fik efterfølgende lejlighed til at interviewe ham på DTU, hvor han også skulle tale.

Richard Stallman advarer om, at vi giver køb på vores frihed, når vi benytter Facebook, streaming-tjenester

som Netflix og Spotify, online-bøger fra Amazon, moderne smartphones eller blot har computere eller enheder med styresystemerne Windows, Mac OS, Android, iOS eller ChromeOS installeret.

I stedet for at ofre vores frihed, burde vi ofre vores bekvemmelighed, mener han.

– Frihed kræver nogle gange ofre. Hvis du ikke er villig til at bringe ofre for din frihed, så mister du den. For dem, der har magt, kan bruge den til at skabe situationer, hvor du enten er nødt til at acceptere noget besvær eller opgive din frihed, siger Richard Stallman.

Han opfordrer folk til at vurdere, om den software, de benytter, knægtter deres frihed. >>

“Frihed kræver nogle gange ofre. Hvis du ikke er villig til at bringe ofre for din frihed, så mister du den”

– For at få ikke-fri software helt ud af dit liv, er du nødt til at være stædig, beslutsom og værdsætte frihed højt nok til, at du kan sige nej til ting, selv ting der giver dig betydelig bekvemmelighed. Hvis der er nok mennesker, der siger nej, kan de forandre institutioner, siger han.

Stalins drøm

Han kritiserer, at mange softwareprogrammer har en “bagdør”, der lytter til instrukser fra en anden, så programmet kan udføre ting, brugeren ikke ønsker.

– Windows har en universel bagdør, Amazon “Swindle” har det, mobiltelefoner har dem. Den universelle bagdør i mobiltelefoner bruges ofte til at konvertere dem til altid tændte lytteenheder. Når du kombinerer det med lokalitetssporing, har du Stalins drøm: Noget, der sporer dine bevægelser og hele tiden lytter til samtalerne omkring dig. Desværre for Stalin eksisterede teknologien ikke i hans tid, så han kunne beordre alle til at have dem. Jeg tror, at mange af jer frivilligt bærer Stalins drømmeenheder, sagde han under foredraget på ITU.

Her kritiserede han generelt programmer, der er forbundet til internettet.

– De mest ubehagelige tilfælde kommer fra streaming-apps, transport-apps og sundheds-apps som kvinders menstruations-apps. Du bør ikke bruge disse apps. Du bør bruge programmer, der kører på din computer og ikke taler med nogen andre, siger Richard Stallman.

Han taler derfor også imod tjenester som Netflix og Spotify:

– Spotify laver lister over alt, hvad brugeren har lyttet til, og Netflix laver lister over, hvad folk har set. Det vil jeg ikke være med til. At vide, hvad folk har lyttet til eller set, er særdeles brugbart til undertrykkelse, siger han og fastslår:

– Ethvert produkt, der har en computer og snakker over internettet, er uacceptabelt. Det vil udspionere dig.

Af lignende årsager er Richard Stallman og Free Software Foundation imod Digital Rights Management (DRM), som de konsekvent kalder Digital Restrictions Management.

– Med DRM kan en virksomhed begrænse, hvilke computere der kan afspille lyd- eller videofiler eller disks, og hvilke brugere der kan afspille dem. DRM kan også begrænse kopiering og optagelse, siger Richard Stallman.

Han indvender, at DRM specifikt er designet til at forbyde noget, som brugerne ønsker. Og at han ikke vil benytte noget system, der er designet til at begrænse brugeren. Af samme grund benytter han heller ikke Blu-ray disks.

– Jeg vil ikke bruge produkter med DRM, medmindre jeg har alt, hvad jeg skal bruge, til rådighed for at bryde håndjernene. Jeg værdsætter min frihed mere end alle film, der nogensinde er lavet, siger han.

Selv lever Richard Stallman fuldstændig i overensstemmelse med sine principper. Da han var på besøg i Danmark, tog det tid at koordinere aftaler med ham, for han nægter at bære rundt på en mobiltelefon. Han er selvsagt ikke på Facebook, og e-mails ser han kun en gang i døgn. Men han benytter sig gerne af andres mobiltelefoner.

– Jeg vil ikke have mine samtaler lyttet til. Jeg vil ikke have mine bevægelser sporet. Jeg har aldrig båret en mobiltelefon. Men jeg bruger andre folks mobiltelefoner. På den måde ved Big Brother ikke, at det er mig, forklarer han.

Brugerkontrol

Richard Stallmans grundlæggende budskab er, at det er brugeren, der skal have kontrollen. Det er softwarebrugeren, der skal kunne gennemskue, hvad programmet gør, og have mulighed for at ændre på programmet, hvis det ikke gør det, brugeren ønsker. Dels for at brugeren skal kunne beskytte sig selv og de fællesskaber, brugeren indgår i, dels af mere praktiske årsager, hvis programmet har fejl eller ikke har de funktioner, man selv eller fællesskabet har brug for.

Til det formål taler Richard Stallman om forskellen mellem “fri software” og “ikke-fri software”.

– Fri software betyder software, der respekterer brugerens frihed og fællesskab. Vi taler om frihed, ikke >>

Dr. Richard Matthew Stallman

- 66 år
- Leder af Free Software Movement, som han lancerede i 1983. Samtidig annoncerede han projektet med at udvikle styresystemet GNU, der udelukkende skulle bestå af fri software.
- Præsident for Free Software Foundation, som han lancerede i 1985 og arbejder frivilligt for.
- Opfinder af copyleft-konceptet og forfatter (sammen med advokater) af GNU General Public License (GNU GPL), der implementerer copyleft, og som blandt andet WordPress benytter.
- Udvikler af teksteditoren GNU Emacs, GNU Compiler Collection og GNU Debugger.
- Bachelor i fysik, Harvard University, 1974.
- Programmør ved Laboratoriet for kunstig intelligens ved Massachusetts Institute of Technology (MIT) 1971-1984.
- I dag bruger Richard Stallman det meste af sin tid på at udbrede kendskabet til fri software m.m. gennem foredrag rundt om i verden.
- Richard Stallman har modtaget en stor mængde priser for sit virke, herunder en lang række æresdoktorgrader fra universiteter rundt om i verden.

pris; om du betaler for at få en kopi, eller får den gratis, er en mindre detalje. Det, det handler om, er: Når du har fået en kopi, hvordan behandler den dig så? Respekterer softwaren din frihed, eller tramper den på din frihed? Respekterer den det fællesskab, du er en del af, eller opdeler den dit fællesskab, spørger han.

Ved fri software skal brugeren blandt andet have mulighed for at læse og ændre i kildekoden og redistribuere softwaren.

– Enten er det brugeren, der har kontrollen over programmet, eller også er det programmet, der har kontrollen over brugeren, der findes ikke andre muligheder, fastslår Richard Stallman.

Han oplever tit, at folk forveksler fri software med open source. Men open source har et andet sigte, forklarer han.

– Open source fører generelt til programmer, der er frie, men ikke indeholder vores moralfilosofi. Det er jeg ikke tilhænger af, siger han og forklarer:

– Fri software handler om at respektere brugerens frihed og fællesskab, om at behandle brugeren på en ordentlig måde. Open source opfordrer dig til at ændre i kildekoden, men siger ikke noget om, hvad der er rigtigt og forkert. Det legitimerer ikke-fri software. Filosofien bag open source anerkender ikke, at brugere har rettigheder, som udvikleren er forpligtet til at respektere.

Kina som skræmmebillede

Richard Stallman står selv bag et alternativ til de ikke-frie styresystemer. I 1983 annoncerede han projektet med at udvikle styresystemet GNU, der udelukkende skulle bestå af fri software. I starten af 1990'erne manglede man det sidste element, kernen. Og da Linus Torvalds i 1991 udviklede Linux-kernen og i 1992 gjorde Linux til fri software, kunne man sammen med GNU-systemet få et komplet styresystem med fri software.

– Kom og lev med os i den frie verden. Vi har bygget den med styresystemet GNU og kernen Linux, opfordrer Richard Stallman. >>

“Fri software handler om at respektere brugernes frihed og fællesskab, om at behandle brugeren på en ordentlig måde”

Software skal respektere din frihed

Som grundlægger af Free Software Foundation mener Richard Stallman, at al software skal være "fri software". Man skal frit kunne ændre i softwaren til gavn for sig selv og fællesskabet.

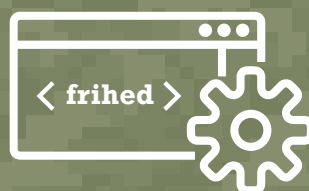
Begrebet "fri software" handler om frihed, ikke om prisen, ikke om hvorvidt programmet er gratis eller ej. Fri software handler om, at det er brugeren, der skal have kontrollen over programmet, i stedet for at ejeren af programmet har kontrol over brugeren. I praksis skal brugeren derfor have mulighed for at se, hvilke opgaver programmet udfører, og mulighed for at ændre i programmet, så det udfører de opgaver, brugeren ønsker.

For at det kan lade sig gøre, definerer Richard Stallman et program som fri software, hvis det overholder følgende fire punkter:

- 1 Du har friheden til at benytte programmet på præcis den måde og med det formål, du ønsker.
- 2 Du har adgang til at læse programmets kildekode og friheden til at ændre kildekoden, så programmet udfører det, du ønsker, det skal udføre.
- 3 Du har friheden til at kopiere programmet og give det eller sælge det til hvem, du ønsker.
- 4 Du har friheden til at kopiere en ændret version af programmet og give eller sælge den til, hvem du ønsker.

Med de to sidste punkter er der taget højde for, at de fleste brugere ikke selv er programmører. Med dem opnår brugeren en kollektiv kontrol over programmet, således at brugeren i fællesskab med andre, heriblandt programmører, kan ændre i programmet.

Tore G. C. Rich

Det er nærliggende at opfatte Richard Stallman som en forkæmper for, at vi ikke ender med et samfund som i George Orwells 1984. Richard Stallman trækker dog et andet og mere nutidigt eksempel frem.

– I dag taler vi om “kinesificering”, fordi Kina viser os, hvad det er, vi bliver trukket hen imod, og hvor forfærdeligt det er. Den eneste måde at undgå, at data bliver brugt som i Kina, er slet ikke at indsamle dataene. Det er utilstrækkeligt at regulere, hvordan data bliver brugt, for dataene vil blive brugt til at gøre skade, indvender Richard Stallman.

Han er opmærksom på, at også hans eget land indsamler data, så i hver eneste e-mail, han sender, forsøger han at gøre efterretningsagenter, der måtte læse med, opmærksom på sagen.

I begyndelsen af enhver e-mail fra Richard Stallman står der således: "To any NSA and FBI agents reading my email: please consider whether defending the US Constitution against all enemies, foreign or domestic, requires you to follow Snowden's example."

– Bare at sige: “Hej, jeg ved, at I måske overvåger mig”, synes ikke at være tydeligt nok. Jeg ønskede at give dem en besked med noget, jeg virkelig havde på hjerte. Og noget, der havde en mulighed for at påvirke dem. Så jeg appellerer til deres patriotisme. De aflægger ed på, at de vil forsvare USA's forfatning mod alle fjender, udenrigs som indenrigs. Nogle få af dem tager det alvorligt nok, som Edward Snowden, siger Richard Stallman.

Styresystemet hedder GNU/Linux

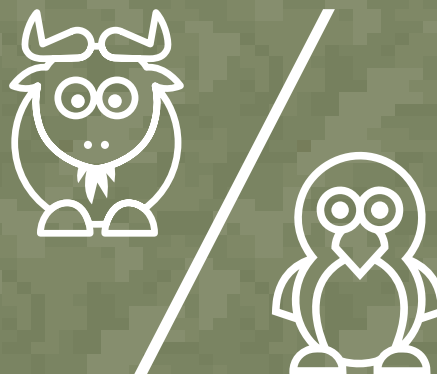
Linux er ikke et styresystem, men en vigtig komponent i styresystemet GNU/Linux. Det gør Richard Stallman tydeligt for enhver, der lytter til hans foredrag.

Står det til Richard Stallman, skal ingen nogensinde kalde Linux et styresystem. For Linux er blot kernen i styresystemet GNU/Linux.

– Folk kender ikke til forskellen mellem styresystemet GNU/Linux og kernen Linux. Linux er én vigtig komponent i GNU/Linux, men det var os, der begyndte udviklingen af systemet. Vi satte målet, vi kom med det største softwarebidrag. Det er derfor uretfærdigt, hvis man kalder hele systemet for Linux og ikke nævner GNU. Vi beder om, at folk giver os lige omtale ved at kalde systemet GNU/Linux eller GNU+Linux, siger Richard Stallman.

Som grundlægger af GNU-projektet har han været med til at programmere styresystemet GNU/Linux. I starten af 1990'erne var man nået så langt, at man kun manglede kernen i styresystemet. I 1991 udviklede Linus Torvalds Linux-kernen, og da han i 1992 gjorde Linux til fri software, kunne man sammen med GNU-systemet få et komplet styresystem med fri software.

Tore G. C. Rich

STUDERENDE: DATA- OVERVÅGNING — har sine fordele —

Grundlæggende set er studerende på ITU Kristina Fabrin Jakobsen ikke glad for at blive overvåget. Men hun peger på de mange fordele, der følger med dataindsamling, og hun mener, at Richard Stallman fører skræmmekampagne.

Af Tore G. C. Rich, freelancejournalist
[prosabladet@prosa.dk]

Kristina Fabrin Jakobsen, der er studerende på ITU's bacheloruddannelse "Digital Design og Interaktive Teknologier", kendte ikke meget til Richard Stallman inden foredraget på ITU. Dem, hun spurgte, fortalte, at han er en levende legende inden for it og software, så som forberedelse til foredraget læste hun om ham og Free Software Movement. Hun anerkender Richard Stallmans pointer, men hun mener, at han kører for hårdt på.

– Han havde fokus på, at vi skal være oplyste og mere krævende i forhold til, hvad vores data bliver brugt til, og hvor meget vi bliver overvåget. Det prøvede han at lave en skræmmekampagne omkring. Det er rigtigt, at der bliver indsamlet meget data, men det ved jeg i forvejen meget om. Måske skal vi være mere krævende, men vi skal også tænke på fordelene, siger Kristina Fabrin Jakobsen.

Hun benytter selv Netflix, Spotify og Amazons e-bogslæser Kindle, som hver især foreslår henholdsvis nye film, sange og bøger til brugerne baseret på deres forbrug. Og den funktionalitet er hun glad for.

– Jeg vil gerne være interaktionsdesigner; jeg arbejder med teknologi. Jeg kan se en stor styrke i, at man kan bruge folks data på den måde. Det har jeg ikke et stort problem med nu. Det er måske lidt farligt ..., tøver hun.

– Jeg kan ikke lide at blive overvåget, fortsætter hun:

– Men skal jeg se reklamer, kan jeg lide, at de er relevante i forhold til mig. Bliver jeg overvåget, fint nok. Det er ikke fordi, jeg gør noget forkert.

Hun bliver ikke bekymret af, at Richard Stallman trækker Kina frem som skrækeksempel, når det gælder myndigheders overvågning af borgerne gennem data. >>

– Nej, i vores samfund, specielt i Danmark, som er et meget privilegeret land, der tror jeg ikke, det kunne ske. Der er altid folk, der er så paranoide og oplyste om det, og Kina er et helt anderledes opbygget land, indvender hun.

Fordele med data

Kristina Fabrin Jakobsen nikker imidlertid anerkendende til Richard Stallmans pointer om brugerens kontrol med software.

– Jeg synes, hans pointer i forhold til free software er rigtig gode. At software skal respektere brugerens freedom og community, at brugeren skal have kontrol over sit eget liv. Det er sådan, vi i undervisningen på ITU har lært at tænke det etiske ind, så det er noget, vi som studerende er oplyste om. Og jeg tror, det er noget, man skal tænke mere og

mere ind, så platformen ikke styrer ens liv, siger Kristina Fabrin Jakobsen.

Men hun ønsker ikke at benytte GNU/Linux, som hun ikke kender. Hun mener i stedet, at brugerens kontrol skal tænkes ind i den grafiske brugergrænseflade, som fx på en iPhone.

– Jeg synes, at det er fedt på iPhone, at jeg skal "enable", hvis en app skal have adgang til at bruge kameraet eller adgang til at hente mine kontakter ind. Jeg vil gerne være med til at forbedre folks hver-

dage og gøre tingene lettere og mere intuitive. Jeg vil gerne designe platforme, der er mere etiske og åbne og bedre at bruge. Data har en stor styrke og behøver ikke at blive det store onde, mener Kristina Fabrin Jakobsen.

“Data har en stor styrke og behøver ikke at blive det store onde”

Kristina om Kristina

- Jeg er 23 år.
- Jeg er dansker, men født i New York og er opvokset i Cape Town, Sydafrika, hvor jeg boede, indtil jeg var 19. Igennem udveksling eller praktikpladser har jeg også boet i San Francisco, Atlanta, Paris og Berlin.
- Jeg er på mit 6. semester og derfor næsten færdig med min bacheloruddannelse i Digitale Medier og Design (der har ændret navnet nu til Digital Design og Interaktive Teknologier) på IT Universitetet i København.
- Igennem min bachelor har jeg gået på Georgia Institute of Technology og CBS.
- Jeg er i bestyrelsen for PROSA/Stud samt i redaktionsudvalget for Prosabladet.
- Jeg er også en del af Accentures IT Kvinde Netværk. Tidligere har jeg også været studieambasador og tutor for ITU.
- I alt har jeg færdiggjort fem praktikpladser i forskellige brancher, og jeg håber at kunne kalde mig selv en interaktionsdesigner en dag.

goto;

copenhagen

Conference Nov. 18-20, 2019
Masterclasses Nov. 21-22, 2019
Venue: Bella Center | Theme: 360 Degrees

9 keynotes | 18 masterclasses | 70+ expert speakers | 2,000 attendees

TOPIC HIGHLIGHTS

Quantum Computing for Everyone

Security & Ethics

Developer Productivity

AI Now and Beyond

Teams & DevOps

APIs

Programming

Agile

Cloud Native

Microservices

Save 10%
on conference days
with promo code
prosa10

SPEAKER HIGHLIGHTS

HANNAH FRY

Associate professor in the Mathematics of Cities, author and BBC television presenter

STEVE WOZNIAK

Apple co-founder, Silicon Valley icon and philanthropist

JESSICA POINTING

Award-winning quantum computing researcher who has done research at Stanford, Harvard and MIT

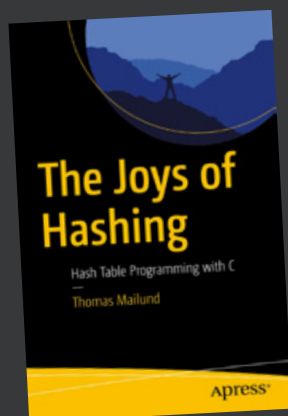
DOUG LENAT

Award-winning AI pioneer who created AM, the landmark machine learning program

LEARN MORE AND REGISTER FOR YOUR PASS AT [GOTOCPH.COM](https://gotocph.com)

BØGER MED RABAT TIL PROSA-MEDLEMMER

The Joys of Hashing Hash Table Programming with C

Authors: *Thomas Mailund*
ISBN 9781484240656

Build working implementations of hash tables, written in the C programming language. This book starts with simple first attempts devoid of collision resolution strategies, and moves through improvements and extensions illustrating different design ideas and approaches, followed by experiments to validate the choices.

Vejl pris 271,-

PROSApris 190,-

Data Science from Scratch, 2nd Edition First Principles with Python

Authors: *Joel Grus*
ISBN 9781492041139

To really learn data science, you should not only master the tools—data science libraries, frameworks, modules, and toolkits—but also understand the ideas and principles underlying them. Updated for Python 3.6, this second edition of Data Science from Scratch shows you how these tools and algorithms work by implementing them from scratch.

Vejl pris 566,-

PROSApris 396,-

Head First Go

Authors: *Jay McGavren*
ISBN 9781491969557

This book will not only teach developers basic language features, it will get them comfortable consulting error output, documentation, and search engines to find solutions to problems. It will teach all the conventions and techniques that employers expect an entry-level Go developer to know.

Vejl pris 566,-

PROSApris 396,-

Mastering Collaboration Make Working Together Less Painful and More Productive

Authors: *Gretchen Anderson*
ISBN 9781492041733

Collaboration is key for organizations in the 21st century, yet few business people have been trained to teach this skill. How do you advance ideas in a collaborative way and then communicate them throughout your company? In this practical book, author Gretchen Anderson shows you how to generate ideas with others while gaining buy-in from all levels of your organization.

Vejl pris 377,-

PROSApris 264,-

Hyperconverged Infrastructure Data Centers: Demystifying HCI

Authors: *Sam Halabi*
ISBN 9781587145100

In Hyperconverged Infrastructure Data Centers, best-selling author Sam Halabi demystifies HCI technology, outlines its use cases, and compares solutions from a vendor-neutral perspective. He guides you through evaluation, planning, implementation, and management, helping you decide where HCI makes sense, and how to migrate legacy data centers without disrupting production systems.

Vejl pris 519,-

PROSApris 363,-

FACTUM

BOOKS

Få 20 % rabat hos FACTUM BOOKS

– følg linket til FACTUM BOOKS via prosa.dk
og få rabat på bøgerne.

Halmstadgade 6 · 8200 Aarhus N · Tlf. 89 37 35 95
info@factumbooks.dk · www.factumbooks.dk

MEDLEMSTILBUD

fra PROSA

Bliv it-fagligt opdateret - med rabat

Nu kan du følge med i den teknologiske udvikling og få dugfriske nyheder fra det digitale Danmark, ved at benytte PROSAs rabataftaler med Alt om DATA og Computerworld.

Vi tilbyder også rabat på it-kurser og konferencer via Insight IT og Proximo.

Se under kategorien "Viden" på prosa.dk/medlemsfordele

Insight IT

COMPUTERWORLD

Proximo
Online Office Kurser

System- og webudvikling > Flere lokationer > Flere datoer

Get started with Docker

Basic introduction to Docker containers, and how you can deploy containers on your own host. Target Audience: Software developers, Architects, DevOps and Continuous Delivery practitioners.

Course Content

Creating your first Docker container, Working with Docker images, Sharing through Docker Hub and best practices when running docker. The training is conducted by an experienced consultant from Praqma, a Scandinavian consultancy specializing in Continuous Delivery & DevOps. The training language and the study material will be in English.

Dato: Tirsdag 20. august kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Torsdag 22. August kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense

Dato: Tirsdag 5. november kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38M, 8230 Åbyhøj

System- og webudvikling > Flere lokationer > Flere datoer

Introduction to DevOps

Introduction to the theory and practice of DevOps, focusing on agility, business value and the required organizational changes for faster and frequent releases.

Course Content

Introduction to the principles and practices of DevOps, organizational changes that drives agility, measuring DevOps maturity and the State of DevOps report and key technologies and practices that enables Devops

Target Audience is System Architects and Test-, Build- & Configuration Managers and technologists. The training language and the study material will be in English.

Dato: Torsdag 29. august kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38M, 8230 Åbyhøj

Dato: Mandag 9. september kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Torsdag 10. oktober kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense

Kommunikation og forretning > Flere lokationer > Flere datoer

Lær Photoshop

Få overblik over funktioner og brugerflade i Photoshop. Og lær om de vigtigste værktøjer, menuer, paneler og de rette grundindstillinger og metoder.

Vi arbejder med lag, forskellige former for fritlægning og sammensætning af billeder i collager, og runder af med billedbehandling samt kreative effekter, farve- og lysjustering, retouchering mm. Kurset er både henvendt til begyndere og letøvede.

Underviser

Aarhus, Odense og Ålborg: Katrine Mark fra Holy Moly.
København: Peter Holst-Beck grafiker og designer i Webjoiners.

Dato: Torsdag 5. september kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Overgade 54, 5000 Odense

Dato: Mandag 7. oktober og onsdag 9. oktober, kl. 17.00-20.00
Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Tirsdag 8. oktober kl. 17.00-21.00
Sted: Nordkraft Aalborg, Kjellerup Torv, 9000 Aalborg

Dato: Tirsdag 19. november kl. 17.00-21.00
Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38 M, 8230 Åbyhøj

Arbejdsliv og personlig udvikling > Flere lokationer > Flere datoer

Kom og bliv klogere på stress

PROSA inviterer til en aften med fokus på stress. Du får viden om, hvad stress er, og indsigt i, hvordan det kan føles og opleves hos dig selv eller kollegaer.

Vi har fokus på de typiske årsager til stress i it-branchen, og vi giver dig indblik i, hvordan du kan forebygge at blive ramt af stress, og hvad du kan gøre, hvis du eller en kollega bliver ramt af stress. Du får også viden om, hvordan du kan håndtere en sygemelding overfor arbejdsgivere og kollegaer, og hvad skal du give af oplysninger til arbejdsgiver undervejs.

Undervisere

Marianne Lassen, Stockfleth & Lassen og Camilla Winther, jurist i PROSA.

Dato: Onsdag 11. september kl. 17.00 til 21.00

Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Onsdag 18. september kl. 17.00-21.00

Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38M, 8230 Åbyhøj

Arbejdsliv og personlig udvikling > Aarhus > 12. september

Kom godt i gang med LinkedIn

På kurset, som er arrangeret i samarbejde med Forsikringsforbundet, får du hjælp til at optimere din profil og lærer, hvordan du kan bruge dit netværk og finde potentielle arbejdsgivere og kontaktpersoner.

Du går hjem med alle forudsætninger for at kunne lave en professionel profil og udforme en effektiv netværksstrategi, der bringer dig tættere på dine karrieremål. Du får tips til, hvordan du kan forbinde dig til de rigtige personer og på den måde udvide dit netværk og positionere dig selv.

For medlemmer, som har en LinkedIn-profil, men som mangler inputs til, hvordan de bruger den aktivt. Du skal medbringe din computer på kurset, da du undervejs får mulighed for at arbejde med din egen profil.

Underviser

Lykke Fehmerling, Netværks Akademiet.

Dato: Torsdag 12. september kl. 17.00-20.00

Sted: PROSA i Aarhus, Søren Frichsvej 38M, 8230 Åbyhøj

Netværk og andet > Flere lokationer > Flere datoer

GirlzNight/K.I.T: Vil du lære at investere?

Kom og netværk med andre it-kvinder

Sarah Ophelia Møss, iværksætter, foredragsholder og sociolog turneer landet og underviser nye(re) investorer i at komme godt i gang med at investere. Hun driver foredragsvirksomheden og investeringsuniverset Ophelia Invest, samtidig med at hun driver Forlaget Penge, som udgiver lettilgængelige guides om privatøkonomi samt to online investerings-communities på facebook: Kvindelogen Investeret samt Aktieklubben Danmark. Derudover står Sarah bag podcasten Ophelia Invest Talks for private investorer.

Sarahs mission er at gøre investering mere tilgængeligt for den almindelige borger. Fordi markedet stiger, og kun få får del i værdierne. Derfor driver hun communities, arrangerer og afholder forskellige events, foredrag og workshops. Sarah er mesterlig til at skabe et rum for læring og dermed få endnu flere i gang med at investere.

Dato: Onsdag 28. august kl. 17.00-20.00

Sted: PROSA, Vester Farimagsgade 37A, 1606 København V

Dato: Onsdag 4. september kl. 17.00-20.00

Sted: PROSA, Søren Frichs Vej 38M, 8230 Åbyhøj

Kalender aug.-sep. 2019

Dato/Tid	By	Emne
16/08 kl. 16.00	København	Pølser og gøgl med PROSA i Ørstedsparken
20/08 kl. 17.00	København	Get started with Docker
22/08 kl. 17.00	Odense	Get started with Docker
27/08 kl. 17.00	København	En hurtig introduktion til machine learning i Python
28/08 kl. 17.00	København	GirlzNight: Vil du lære at investere?
29/08 kl. 17.00	Aarhus	Get started with DevOps
03/09 kl. 10.00	Aarhus	TR introduktion
04/09 kl. 10.00	Aarhus	Graduate Day - kom i gang med it-karrieren
04/09 kl. 17.00	Aarhus	Vil du lære at investere? (K.I.T. - Kvinder i IT)
05/09 kl. 10.00	København	TR introduktion
05/09 kl. 17.00	Odense	Photoshop
06/09 kl. 12.00	København	Bliv ven med dit salgsarbejde
07/09 kl. 12.00	TBA	Copenhagen Click: Mechanical Keyboards
09/09 kl. 17.00	København	Introduction to DevOps
10/09 kl. 17.00	København	Domain Driven Design and Refactoring
11/09 kl. 17.00	København	Kom og bliv klogere på stress
12/09 kl. 17.00	Aarhus	Kom godt i gang med LinkedIn
12/09 kl. 17.00	Helsingør	Rundvisning på særudstilling om computerspil
16/09 kl. 17.00	Online	Webinar: Google Analytics
17/09 kl. 17.00	Aarhus	Deep learning & billedanalyse
17/09 kl. 17.00	København	Confessions of an agile coach and F-16 fighter pilot
18/09 kl. 17.00	Aalborg	Forsvar dit netværk med Nmap
18/09 kl. 17.00	Aarhus	Bliv klogere på stress
19/09 kl. 17.00	København	Workshop i digitalt selvforsvar
21/09 kl. 11.00	Aarhus	TBA: Build. Repair. Make it
23/09 kl. 17.00	Online	Webinar: SEO
25/09 kl. 17.00	Aalborg	GDPR - ét år efter
26/09 kl. 17.00	Aarhus	GDPR - ét år efter
26/09 kl. 17.00	København	SEO og Google Analytics
28/09 kl. 09.45	Aarhus	Generalforsamling for PROSA VEST
30/09 kl. 17.00	Aarhus	Google Analytics & SEO
30/09 kl. 17.00	København	Kom godt i gang med Python

Formand, næstformand, forbundssekretærer og lokalafdelinger
Henvendelse omkring hastesager kan uden for PROSAs åbningstider ske direkte til de fagligt valgte.

PROSA

Forbundet af It-professionelle

København - Forbund og Min A-kasse
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V

Kontortid: kl. 9-15
mandag dog kl. 10-15 Tlf.: 33 36 41 41

**Niels Bertelsen
Formand**
Direkte: 33 36 41 11
Mobil: 40 11 41 23
E-mail: nib@prosa.dk

**Carsten Larsen
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 38
Mobil: 29 62 02 95
E-mail: cla@prosa.dk

Aarhus
Søren Frichs Vej 38 K th.
8230 Åbyhøj

Kontortid: kl. 9.30-15

**Hanne Lykke Jespersen
Næstformand**
Direkte: 33 36 41 34
Mobil: 28 88 12 47
E-mail: hlj@prosa.dk

**Henrik Jacobsen
Forbundssekretær**
Direkte: 87 30 14 10 Mo-
bil: 22 88 72 62
E-mail: hja@prosa.dk

Odense
Overgade 54
5000 Odense C

Kontortid: kl. 10-15

**Morten Rønne
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 21
Mobil: 27 10 78 86
E-mail: mbr@prosa.dk

**Bjørn Vitoft
Forbundssekretær**
Direkte: 33 36 41 14
Mobil: 53 57 01 56
E-mail: bvi@prosa.dk

E-mail:
medlemsreg@minakasse.dk
prosa@minakasse.dk
formand@prosa.dk
faglig@prosa.dk
prosa@prosa.dk

PROSA/DXC
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/SAS
Formand: Curt Kjærsgaard, Retortvej 8, 2500 Valby.
Tlf.: 29 23 53 96

PROSA/OFFENTLIG
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/STUD
Overgade 54, 5000 Odense C.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/VEST
Søren Frichs Vej 38 K th., 8230 Åbyhøj.
Tlf.: 33 36 41 41

PROSA/ØST
Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V.
Tlf.: 33 36 41 41

Tema: Bliv klogere på stress

Læs mere side 18-23

